

Сацыяльныя аспекты функцыянавання грамадскіх арганізацый, якія аказваюць падтрымку дзецям і моладзі з інваліднасцю, у Рэспубліцы Польшча

Для дзяцей з інваліднасцю ў сувязі з іх асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця павінна быць створана пэўнае адукацыйнае асяроддзе, арганізавана безбар'ерная архітэктурная прастора, аказана дапамога ва ўсталяванні і падтрыманні кантактаў з іншымі людзьмі (у прыватнасці, з норматывымі), забяспечана ўключэнне ў сістэму сацыяльных адносін [1, 2, 3]. Гэта значыць ім патрэбна грамадская падтрымка.

Акрамя таго, бацькі дзяцей з інваліднасцю таксама маюць патрэбу ў падтрымцы. Гэта звязана з цяжкасцямі, якія могуць узнікаць у сувязі з нараджэннем і выхаваннем дзіцяці з інваліднасцю, доглядам за ім, магчымымі эканамічнымі цяжкасцямі, недастатковым веданнем характару парушэнняў, хвароб, псіхафізічных і псіхаэмацыйных уласцівасцяў дзіцяці, умоў яго развіцця і рэабілітацыі [4].

Сацыяльная падтрымка дзяцей, моладзі з інваліднасцю і іх сем'яў накіравана на стварэнне аптымальных магчымасцяў самастойнага, актыўнага, творчага жыцця праз выкарыстанне і захаванне існуючых навыкаў [2].

Вылучаюць наступныя віды сацыяльнай падтрымкі: тэхнічную, адукацыйную, інфармацыйную, псіхасацыяльную і псіхалагічную, эмацыйную, матэрыяльную (рэчыўную, інструментальную), каштоўнасцю, падтрымку шляхам прадастаўлення паслуг і падтрымку ў развіцці [5, 6, 2].

Асновай сацыяльнай падтрымкі з'яўляецца ўключэнне чалавека ў сетку сацыяльных сувязяў. Чым больш такіх сувязяў, тым лепш самаадчуванне чалавека і тым вышэй узровень задаволенасці жыццём [5].

У грамадскіх арганізацыях, як у адной з крыніц сацыяльнай падтрымкі, існуюць ўмовы для стварэння вялікай колькасці такіх сувязяў і аказання ўсіх відаў падтрымкі [2].

У грамадскіх арганізацыях міжасобасныя адносіны носяць партнёрскі характар. Гэта спрыяе стварэнню агульнага тэрапеўтычнага клімату: чалавек з інваліднасцю трактуецца як паўнаўважана значная асоба, тым самым ствараюцца ўмовы для развіцця патэнцыялу чалавека з інваліднасцю; а норматывы чалавек можа рэалізаваць свае ідэі, прадэманстраваць прафесіяналізм, задаволіць экзістэнцыяльныя і альтруістычныя патрэбы. Людзі (бацькі дзяцей з інваліднасцю, моладзь з інваліднасцю, спецыялісты і іншыя) у межах грамадскіх арганізацый могуць дзейнічаць досыць гнутка, удзельнічаць у вырашэнні канкрэтнай праблемы і рэалізоўваць карысную ініцыятыву, звязаную з інваліднасцю. У гэтым заключаецца важнасць і неабходнасць функцыянавання грамадскіх арганізацый, якія аказваюць падтрымку дзецям і моладзі з інваліднасцю і іх бацькам. Часта менавіта бацькі дзяцей і моладзі з інваліднасцю утвараюць грамадскія арганізацыі, а таксама гурты самадапамогі пры розных арганізацыях.

Мэта дзейнасці такіх арганізацый - аказваць ўсебаковую падтрымку дзецям і моладзі з інваліднасцю, іх бацькам. У сувязі з гэтым можна вылучыць наступныя задачы дзейнасці грамадскіх арганізацый:

- інтэграцыя дзяцей і моладзі з інваліднасцю, якія знаходзяцца дома; ўключэнне іх у сацыяльныя працэсы ў залежнасці ад магчымасцяў, індывідуальных асаблівасцяў развіцця;
- адукацыя дзяцей і моладзі з інваліднасцю, а таксама іх бацькоў у галіне сутнасці інваліднасці, лячэння і рэабілітацыі пры дадзеным стане;
- укараненне ў практыку сучасных метадаў лячэння і рэабілітацыі дзяцей і моладзі з інваліднасцю;
- удзел у распрацоўцы і рэалізацыі розных лячэбных, адукацыйных і прафілактычных праграм сумесна з навукова-практычнымі цэнтрамі;
- прадстаўленне інтарэсаў дзяцей і моладзі з інваліднасцю, іх бацькоў, іншых сябраў грамадскіх арганізацый у органах дзяржаўнага і мясцовага самакіравання і іншых дзяржаўных установах;
- удзел у каардынацыі і інтэграцыі дзейнасці органаў дзяржаўнай улады, органаў мясцовага самакіравання, органаў аховы здароўя, адукацыі, сацыяльнай дапамогі і ўсіх арганізацый і асоб, уцягнутых ў працэс рэабілітацыі дзяцей і моладзі з інваліднасцю з мэтай паляпшэння іх якасці жыцця;
- распаўсюд ведаў аб інваліднасці, праблемах і праявах дыскрымінацыі людзей з інваліднасцю сярод норматывых членаў грамадства;
- прасоўванне дзейнасці грамадскіх арганізацый у сродках масавай інфармацыі, у розных установах і інстытутах;
- супрацоўніцтва з іншымі грамадскімі арганізацыямі, якія дзейнічаюць на карысць дзяцей і моладзі з інваліднасцю, іх бацькоў з мэтай абмену вопытам, рэалізацыі сумесных праектаў.

Задачи канкрэтызуюцца ў залежнасці ад характару арганізацыі, тыпу інваліднасці, актуальнасці праблем у канкрэтнай групе [7, 4, 8, 9, 10, 11].

Грамадскія арганізацыі могуць аказваць разнастайную падтрымку дзецям і моладзі з інваліднасцю, іх бацькам. У пэўнай ступені від падтрымкі звязаны з відамі і формамі дзейнасці, якія ажыццяўляюць грамадскія арганізацыі.

Так, інфармацыйная і адукацыйная падтрымка дзяцей і моладзі з інваліднасцю і іх сем'яў ўключае:

- падрыхтоўку, публікацыю (з удзелам лекараў, педагогаў, псіхолагаў і іншых спецыялістаў) і распаўсюджванне падручнікаў, часопісаў, даведнікаў, інфармацыйных брашураў для бацькоў, дзяцей і моладзі, спецыялістаў, якія закранаюць актуальныя праблемы рэабілітацыі, пераадолення характэрных цяжкасцяў і інш. ;
- распрацоўка сумесна са спецыялістамі адукацыйных праграм для дзяцей і моладзі, іх бацькоў, каардынацыя работы па рэалізацыі такіх праграм;

- правядзенне сумесна са спецыялістамі даследванняў, якія тычацца праблем дзяцей і моладзі з інваліднасцю, іх сем'яў;
- арганізацыя адукацыйных канферэнцый для бацькоў, моладзі, якія прадугледжваюць чытанне папулярна-адукацыйных лекцый, дакладаў, правядзенне семінараў;
- арганізацыя і правядзенне адукацыйных сімпозіумаў для спецыялістаў, якія працуюць з дзецьмі і моладдзю з інваліднасцю, іх бацькоў;
- арганізацыя юрыдычных, псіхалагічных і сацыяльных кансультацый (у тым ліку дыстанцыйнага характару), інфармацыйных пунктаў; інфармаванне аб установах, якія аказваюць дапамогу бацькам дзяцей з інваліднасцю; дапамогу ў напісанні лістоў і запытаў у розныя дзяржаўныя ўстановы;
- арганізацыя і правядзенне прафарыентацыйных мерапрыемстваў сярод дзяцей і моладзі, накіраваных на вывучэнне і выбар прафесіі ў адпаведнасці з іх магчымасцямі;
- арганізацыя медыя акцый з мэтай распаўсюду ведаў пра той ці іншы стан, парушэнне, захворванне, праблемы і праявы дыскрымінацыі дзяцей з інваліднасцю, іх сем'яў, фарміравання талерантнага стаўлення норматывых членаў грамадства да людзей з інваліднасцю; распаўсюд інфармацыі аб дабрачынных акцыях, формах дапамогі ім;
- арганізацыя і правядзенне аздараўленчых і рэабілітацыйных, інтэграцыйных і лячэбных летнікаў для дзяцей і моладзі з мэтай іх абилітациі, рэабілітацыі, навучання і выхавання (адукацыйныя задачы такіх праектаў залежаць ад асаблівасцяў удзельнікаў і накіраваны на фарміраванне ведаў у галіне пэўнага захворвання, яго прычын і механізмаў, навыкаў пераадолення звязаных з ім цяжкасцяў, асобнае развіццё, пазнанне сябе, свайго стану, развіццё камунікатыўных навыкаў, навыкаў самаабслугоўвання і т. п. з выкарыстаннем такіх відаў і формаў дзейнасці як гульні, забавы, спартыўныя алімпіяды, паўсядзённыя руцінныя актыўнасці, театра- і соцыятэрапія, трэнінгі зносін і інш.);
- арганізацыя адукацыйных трэнінгаў для бацькоў, дзяцей і моладзі з інваліднасцю;
- арганізацыя адукацыйных, выхаваўчых, карэкцыйных, лагарытмічных, лагапедычных, рэабілітацыйных заняткаў, заняткаў у галіне харэатэрапіі, бібліатэрапіі, арт-і працатэрапіі (з дапамогай мастацтва, тэатра, фатаграфіі, ткацтва, пашыву адзення, музыкі, працы з кампутарам, выканання гаспадарчых руцінных справаў); арганізацыя заняткаў у рамках ранняй карэкцыйна-развіваўчай работы;
- арганізацыя кансультацыйных сустрэч, гутарак бацькоў, дзяцей і моладзі са спецыялістамі (лекарамі, медсёстрамі, псіхалагамі, педагогамі, лагапедамі і інш.), іншымі людзьмі з інваліднасцю, якія маюць станоўчы досвед пераадолення спецыфічных цяжкасцяў;
- арганізацыя бацькоўскіх сходаў і спатканняў;

- арганізацыя сустрэч бацькоў, сяброў арганізацыі з прадстаўнікамі розных дзяржаўных і недзяржаўных устаноў;
- стварэнне і забеспячэнне функцыянавання бібліятэк, відеабібліятэк па пытаннях інваліднасці з адпаведнай літаратурай, газетамі і відэафільмамі.

Эмацыйная падтрымка з боку грамадскіх арганізацый у першую чаргу прадастаўляецца бацькам дзяцей і моладзі з інваліднасцю ў форме:

- арганізацыі гутарак, сустрэч з іншымі бацькамі, людзьмі з інваліднасцю, якія маюць досвед існавання з падобнымі праблемамі;
- арганізацыі тэрапеўтычных сустрэч са спецыялістамі для навучання бацькоў таму, як спраўляцца з наяўнымі цяжкасцямі;
- распрацоўкі і рэалізацыі спецыяльных праграм для жанчын, якія выходзяць дзіця з інваліднасцю: арганізацыя дыскусій і лекцый, якія тычацца прафесійнага, сямейнага і асабістага жыцця жанчыны, яе здароўя; арганізацыя кансультацый і прадастаўленне паслуг цырульніка, касметолага, фізіятэрапеўта і інш.; арганізацыя розных відаў сумеснай дзейнасці, правядзення часу з іншымі маці і дзецьмі з мэтай задавальнення патрэбнасці ў зносінах.

Эмацыйная падтрымка дзяцей і моладзі з інваліднасцю ў асноўным забяспечваецца бацькамі і спецыялістамі, якія працуюць з імі. Апошнія забяспечваюць падтрымку шляхам спецыяльных кансультацый, трэнінгаў, падчас нефармальнай зносін. У некаторых выпадках, асабліва ў падлеткавым узросце, вялікае значэнне мае эмацыйная падтрымка людзей (аднагодкаў), якія маюць вопыт жыцця з тым жа станам.

Важную ролю ў забеспячэнні эмацыйнай, каштоўнаснай падтрымкі грае арганізацыя з дапамогай грамадскіх арганізацый сустрэч, сумеснага баўлення часу бацькамі і дзяцей з інваліднасцю з норматыповымі людзьмі. Такія сустрэчы могуць быць індывідуальнымі або групавымі. Падчас індывідуальных сустрэч норматыповы чалавек можа больш даведацца пра праблемы сям'і дзіцяці з інваліднасцю, часова прыняць удзел у доглядзе за дзіцём. Гэта спрыяе забеспячэнню бацькам адпачынку, а таксама прадухіляе іх эмацыйнае знясіленне. Сустрэчы ў форме гутарак пра свае перажыванні, дасягненні, падчас падрыхтоўкі да святаў і іх святкавання (у працэсе вырабу паштовак, стораў, святочных страў, падчас спеваў, гульняў, танцаў) спрыяюць узнікненню пачуцця бяспекі ў людзей з інваліднасцю і без яе, пачуцця карыснасці ў людзей з інваліднасцю, здольнасці прымаць іншага (у тым ліку сваё дзіця з інваліднасцю) у людзей з норматыповым развіццём, ўсталяванню сяброўскіх адносін, гэта значыць станаўленню грамадскага прыняцця.

У некаторых выпадках самім спецыялістам, якія працуюць з дзецьмі і моладзю з інваліднасцю і іх бацькамі, можа спатрэбіцца дапамога псіхолага, псіхатэрапеўта ў прафілактыцы і пераадоленні эмацыйнага знясілення ў сувязі са спецыфікай працы [8, 7].

Матэрыяльная падтрымка, якая аказваецца грамадскімі арганізацыямі, можа прымаць форму:

- матэрыяльнай дапамогі бацькам у складанай фінансавай сітуацыі;
- фінансавання пакупкі рэабілітацыйнага абсталявання, медыкаментаў, спецыяльных прадуктаў харчавання;
- фінансавання і сумеснага фінансавання курсаў рэабілітацыі, розных відаў заняткаў;
- дапамогі ў арганізацыі паездкі на лячэнне ў іншую краіну;
- абсталявання цэнтра, лячэбна-адукацыйнай установы;
- збору і дапамогі з неабходнымі рэчамі.

Такія фонды дапамогі ствараюцца за кошт сяброўскіх узносаў, спонсарскай дапамогі, дабрачынных акцый (канцэртаў, кірмашоў, латарэй, аўкцыёнаў, сустрэч і інш. мерапрыемстваў [4, 9, 8, 11].

Каштоўная падтрымка грунтуецца на выказванні прыняцця, прызнання і пацверджання каштоўнасці чалавека з інваліднасцю (напрыклад, з дапамогай прэзентацыі прадуктаў дзейнасці такіх людзей) [2].

Падтрымка ў развіцці можа быць звязаная з арганізацыяй актыўнага карыснага адпачынку дзяцей з інваліднасцю (арганізацыя заняткаў у галіне мастацкай, музычнай дзейнасці, энімалтэрапіі, арганізацыі паездак, экскурсій і т. п.) [2, 12, 13, 14].

Падтрымка праз прадастаўленне паслуг тычыцца дапамогі ў выкананні хатняй працы і спраў па-за домам (у гэтай сувязі цікавая ініцыятыва была рэалізаваная арганізацыяй "Вясна" ў Кракаве: валанцёры рэгулярна праводзілі вольны час з дзецьмі з нізкай школьнай паспяховасцю, спрабуючы выклікаць цікавасць да вывучэння праблемнага прадмета шляхам арганізацыі гульняў, прагулак, гутарак, правядзення досведаў і да т.п.) [2].

Bibliografia:

1. Cylkowska-Nowak M.: Dziecko w wieku przedszkolnym ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi – kilka uwag na temat wspierania rozwoju. Dziecko niepełnosprawne. Narzędzia diagnostyczne i terapeutyczne / pod redakcją Samborskiego W., Gajewskiej E. Poznań. 2009, 74-75.
2. Kirenko J, Lesiewicz J.: Wykorzystanie Kwestionariusza Wsparcia Społecznego w badaniu osób niepełnosprawnych. Problemy pedagogiki specjalnej w okresie przemian społecznych. Red. A. Pileckiego. Lublin. 2002, 76-77, 78, 75, 75-76, 77, 76.
3. Zawiślak A.: Społecznie wsparcie osób upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim. Problemy pedagogiki specjalnej w okresie przemian społecznych. Red. A. Pileckiego. Lublin. 2002, 100.
4. Zaburzycka R.: Działalność stowarzyszeń na rzecz dzieci z astmą oskrzelową i alergią oraz ich rodzin. Problemy pedagogiki specjalnej w okresie przemian społecznych. Red. A. Pileckiego. Lublin. 2002, 112-114.

5. Ostasz J.: Wsparcie społeczne osób z głędszą niepełnosprawnością umysłową i ich rodzin. Problemy pedagogiki specjalnej w okresie przemian społecznych. Red. A. Pieleckiego. Lublin. 2002, 102-104.
6. Zubrycka-Maciąg T.: Potrzeba rozwiania asertywności u wychowanków grup integracyjnych. Problemy pedagogiki specjalnej w okresie przemian społecznych. Red. A. Pieleckiego. Lublin. 2002, 59-60.
7. Palak Z.: Wspólnoty Muminków jedną z szans społecznej integracji. Problemy pedagogiki specjalnej w okresie przemian społecznych. Red. A. Pieleckiego. Lublin. 2002, 47-50.
8. Lewandowska-Kidoń T.: Wspierająca rola wybranych stowarzyszeń rodziców dzieci niepełnosprawnych. Problemy pedagogiki specjalnej w okresie przemian społecznych. Red. A. Pieleckiego. Lublin. 2002, 119-123.
9. Gruba J.: Koła pomocy dzieciom i młodzieży z cukrzycą jako grupa wsparcia. Problemy pedagogiki specjalnej w okresie przemian społecznych. Red. A. Pieleckiego. Lublin. 2002, 125-129.
10. Kwaśniewska G.: Pomoc rodzinom w przezwyciężaniu problemów związanych z niepełnosprawnością dziecka. Problemy pedagogiki specjalnej w okresie przemian społecznych. Red. A. Pieleckiego. Lublin. 2002, 92.
11. Bobeł B.: Udział środowiska lokalnego w rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych na podstawie przeprowadzonych badań empirycznych. Problemy pedagogiki specjalnej w okresie przemian społecznych. Red. A. Pieleckiego. Lublin. 2002, 19-20.
12. Bugajska-Bigos I.: Stymulowanie wrażliwości artystycznej oraz kreatywności wśród dzieci i młodzieży z wykorzystaniem akcji plastycznej (terapeutyczna rola sztuki na zajęciach integracyjnych z dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych). Podmiot Sztuka – Terapia – Edukacja. Rozwijanie potencjału twórczego. Red. M. Cyłkowskiej-Nowak, J. Imielskiej, E. Kasperek-Golimowskiej. Poznań. 2012, 164-176.
13. Cylulko P. Dziecko niepełnosprawne – czas wolny – muzykoterapia. Podmiot Sztuka – Terapia – Edukacja. Rozwijanie potencjału twórczego. Red. M. Cyłkowskiej-Nowak, J. Imielskiej, E. Kasperek-Golimowskiej. Poznań. 2012, 32-45.
14. Nawrocka J.: Dogoterapia jako metoda wspomaganie rehabilitacji dziecka z zaburzeniami rozwoju. Narzędzia diagnostyczne i terapeutyczne / pod redakcją Samborskiego W., Gajewskiej E. Poznań. 2009, 125-134.